

השיחה השבועית
הרב ירון ראובן שליט"א

פרשת
תזריע

הרב ירון ראובן שליט"א

YaronBeEzratHaShem.org

פְּרֻשַׁת תְּזָרִיעַ

פְּרֻשַׁת תְּזָרִיעַ

נגעי הצרעת

בַּפְּרֻשָּׁה שָׁלַנּוּ אָנוּ לומדים על הצרעת, "וידבר ה' אל משה ואֵל אֶהֱרֹן לֵאמֹר. אָדָם כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ שָׂאת אוֹ סִפְחַת אוֹ בַּהֲרַת וְהָיָה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ לְנֹגַע צָרַעַת" (ויקרא יג, א - ב). הצרעת היא לא סתם פצעים שיכולים לעבר עם תרופה או משחה, אלא הם מגיעים לאדם בעבור חטאיו, ורק אם הוא חוזר בתשובה הם נעלמים מעצמם, וזה היה גם אות להשראת השכינה על ישראל ואמתות התורה (עין קנטרס ההוכחות של הרב אפרים כחלון שליט"א עמוד 30 בהוצאת ארגון 'בעזרת השם').

וְכִכָּה מִתְבָּאָר בְּדַבְרֵי רַמְבַּ"ן (ויקרא פרק יג פסוק מז) שְׁכָתַב עַל הַפְּסוּק וְהִבְגֵּד כִּי יִהְיֶה בוֹ נֹגַע צָרַעַת" - זֶה אֵינּוּ בְּטַבַּע כָּלָל וְלֹא הוּוּהוּ בְּעוֹלָם, וְכֵן נֹגְעֵי הַבְּתִים, אֲבָל בִּהְיוֹת יִשְׂרָאֵל שְׁלֵמִים לֵה' יִהְיֶה רוּחַ הַשֵּׁם עֲלֵיהֶם תְּמִיד לְהַעֲמִיד גּוֹפֶם וּבְגִדֵיהֶם וּבְתִיהֶם בְּמֵרָאָה טוֹב, וְכֹאֲשֶׁר יִקְרָה בְּאֶחָד מֵהֶם חֲטָא וְעוֹן יִתְהוּהוּ כְּעוֹר בְּבָשָׂרוֹ אוֹ בְּבִגְדוֹ אוֹ בְּבֵיתוֹ, לְהֵרָאוֹת כִּי הַשֵּׁם סָר מֵעָלָיו.

על מה באים הנגעים?

חז"ל מלמדים אותנו בגמרא (ערכין דף טז עמוד א) אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יוחנן, על שבעה דברים נגעים באין: על לשון הרע, ועל שפיכות דמים, ועל שבועת שוא, ועל גלוי עריות, ועל גסות הרוח, ועל הגזל, ועל צרות העין.

פְּרִשְׁתַּת תְּזָרִיעַ

הַגָּאוּה שְׂרֵשׁ הַכֹּל

וּמִנְגַד אִמְרוּ (אֲבוֹת דְּרַבִּי נִתְּוּ וְנִסְחָא ב פֶּרֶק טז) שְׂאִין הַצְרַעַת בָּאָה אֶלָּא עַל גְּבַהַ רֹחַ - גְּאוּתָּן. וְהַכּוֹנֵה בְּזֶה שְׁלֵמֵרוֹת שִׁישׁ שְׂבַעַה דְּבָרִים שְׁהַנְגָעִים בְּאִים, הַשְּׂרֵשׁ שֶׁל כָּלֵם זֶה הַגָּאוּה. וְנִסְבִּיר אֶת הַדְּבָרִים.

לְשׁוֹן הָרַע - שְׂרֵשׁוּ בַגָּאוּה, שְׁהָאֲדָם חוֹשֵׁב אֶת עֲצָמוֹ שְׁלָם, וְשֶׁהוּא כָּבֵר יְכוּל לְדַבֵּר עַל הָעוֹלָם (עֵין פְּסִיקְתָּא זוֹטְרֵתָא פְּרִשְׁתַּת מִצְרַע דָּף מ עֲמוּד ב), וְלִכְּנֵן תְּקוּנָו לְקַחַת עֵץ אֶרְזוּ וְאֶזוּב (וּיְקָרָא יד, ד), וְאִמְרוּ בַּמְדְּרָשׁ (יְלִקוּט שְׁמַעוֹנִי תוֹרָה פְּרִשְׁתַּת מִצְרַע רְמֵז תְּקַנְט), שִׁישְׁבֵּר אֶת גְּאוּתוֹ שְׁהִיָּה כְּאֶרְזוּ, וְיִהְיֶה כְּאֶזוּב שֶׁהוּא עֵץ נְמוּךְ וְשֶׁפֶל.

שְׁפִיכוֹת דָּמִים שְׂאֲדָם הוֹרֵג - בְּדֶרֶךְ כָּלֵל זֶה עַל מִשְׁהוֹ שְׁעָשׂוֹ לוֹ, וְהוּא מַחְלִיט לְנַהֵל אֶת הָעוֹלָם וְלִנְקָם, וְכֵאֵן הַגָּאוּה כְּפוּלָה, הַגָּאוּה הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁהוּא חוֹשֵׁב שְׁמָה שְׁהַגִּיעַ לוֹ, לֹא מְגִיעַ לוֹ, כִּי הוּא צְדִיק יֵשֶׁר וְנֶאֱמָן, וְהַגָּאוּה הַשְּׁנִיָּה שֶׁהוּא מַחְלִיט לְקַחַת אֶת הַחֵק לְיָדִים, וְלִרְצַח.

שְׁבוּעַת שְׁוֹא - כְּשֶׂאֲדָם מְזַלְזֵל בְּכַבוֹד שְׁמִים וּמוֹצִיא שֵׁם שְׁמִים לְבַטְלָהּ בְּשְׁבוּעָה, זֶה מְכִיּוֹן שֶׁהוּא לֹא מַחְשִׁיב אֶת הַקַּב"ה, וְאִין לוֹ יֵרֵאת שְׁמִים, וְזֶה מַחְמַת הַגָּאוּה שֶׁלוֹ שְׁלֹא יִהְיֶה עָלָיו שׁוֹם עַל וְהוּא ה'בוֹס' שֶׁל עֲצָמוֹ.

גְּלוּי עֲרִיּוֹת - אִמְנָם נוֹבַע מִתְּאוּה, אֲבָל מְעַרְבֵת בָּהּ גַּם כֵּן הַמוֹן גְּאוּה, שְׂאֲדָם חוֹשֵׁב שְׁמִגִּיעַ לוֹ הַכֹּל, וְלִכְּנֵן הוּא לֹא מְסַתְּפֵק אֶף פַּעַם בְּמָה שִׁישׁ לוֹ, וְזוֹ הַסְּפָה שְׂאִמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ (לְקוּטֵי מוֹהֲר"ן תַּנְיִנָא פֶּרֶק ה אוֹת ו) שְׁעַל יְדֵי הַגָּאוּה מִתְּגַבֶּרֶת תְּאוּת נְאוּף כִּי הַגָּאוּה שֶׁלוֹ וְהַמְחַשְׁבָּה שֶׁהַכֹּל מְגִיעַ לוֹ, מְבִיאָה אוֹתוֹ לְנְאוּף.

גְּסוֹת הָרוּחַ - זֶה הַגָּאוּה בְּעֲצָמָה. וְנִעוֹרֵר כְּאֵן עֲנִין נוֹסֵף, אֲדָם שֶׁהוּא גְּאוּתָּן הוּא גַּם כְּפוּי טוֹבָה, כִּי הוּא לֹא חוֹשֵׁב שֶׁהוּא צְרִיךְ לְהַחְזִיר טוֹבָה עַל מִשְׁהוֹ שְׁעָשׂוֹ לוֹ כִּי הַכֹּל מְגִיעַ לוֹ. וְלִכְּנֵן פְּרַעַה שְׁעָשָׂה אֶת עֲצָמוֹ אֵלוֹהַ (מְכִילֵתָא

פְּרִשְׁת תְּזַרִיעַ

דְּרַבֵּי יִשְׁמַעֵאל בְּשֵׁלַח - מִסְכָּתָא דְשִׁירָה פְּרִשְׁהָ ח, וְאָמַר עַל עֲצָמוּ "לִי יֵאָרִי וְאָנִי עֵשִׂיתִנִּי" (יחזקאל כט, ג), כִּפְר בְּטוֹבָתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ - שֶׁל יוֹסֵף שֶׁכִּלְכַּל אֶת כָּל מִצְרַיִם, וְאַחַר כֵּן כִּפְר בְּטוֹבָתוֹ שֶׁל מְקוֹם (עֵינִן בְּמִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא פְּרִשְׁת שְׁמוֹת סִימָן ה וּבְרַבְנֵנוּ בְּחֵי שְׁמוֹת פֶּרֶק א פֶּסוּק ח), שֶׁאָמַר "מִי ה' אֲשֶׁר אֲשַׁמַּע בְּקִלּוֹ" (שְׁמוֹת ה, ב). גְּדוּל כְּפוּיֵי הַטּוֹבָה - הִיָּה פְּרַעָה, וְכִשְׁתַּרְאָה כְּפוּי טוֹבָה תִּבְיִן שֶׁהוּא תִלְמִיד שֶׁל פְּרַעָה.

אֵיךְ הוּא .פִּתְאוּם' הַתְּקַלְקַל

אֲנָשִׁים לִפְעָמִים שׁוֹאֲלִים, אֵיךְ זֶה שֶׁהִיָּה מִיִּשְׁהוּ בְּכוֹלֵל, הִיָּה בִישִׁבָה, וּפִתְאוּם הֶפֶךְ לְהִיּוֹת כּוֹפֵר, אֲתַאֲסִיט, מְחַלֵּל שֶׁבֶת, אֵיךְ הוּא הִגִיעַ לְזֶה? אִם תִּבְדֹּק אֶת הָעֵינָיִים תִּרְאֶה שְׁאוֹתוֹ אָדָם הִיָּה כְּפוּי טוֹבָה לְחֲבֵרוֹ, הַהוֹרִים שָׁלוּ נִתְּנוּ לוֹ אֶת הַכֹּל, תִּמְכּוּ בוֹ וְעֲזְרוּ לוֹ, וּבִסוּף הוּא כִּפְר בְּטוֹבָה שֶׁלָּהֶם, לְמָה? כִּי לֹא הִבִּיאוּ לוֹ בְּדִיוֹק כְּמוֹ שֶׁהוּא רָצָה... כְּפִיּוֹת הַטּוֹבָה שֶׁלוֹ שֶׁנוֹבַעַת מִגְּאוּה סְרוּחָה, שֶׁבִּשְׁשָׁה אוֹתוֹ וְהוּא הַתְּפַקֵּר.

גִּזְל - כְּשֶׁאָדָם גּוֹנֵב וְגוֹזֵל, הוּא גַם כֵּן מוֹנַע מִגְּאוּה כְּפוּלָה, א' שֶׁהַחֶפֶץ הַזֶּה מִגִיעַ לוֹ, ב' שֶׁהוּא עוֹשֶׂה דִין לְעֲצָמוֹ, כְּאֵלוֹ אֵין אֱלֹקִים שׁוֹפְטִים בְּאַרְץ שְׁמֹנֶה אֶת עוֹלָמוֹ בְּצַדֵּק וּבִישֶׁר (עֵינִן דְּבָרִים לֵב, ד).

וְגִזְל זֶה לֹא בְּהֶכְרַח לְשִׁדֵּד בְּנֵק, כְּשֶׁפּוֹעֵל בְּמִקּוֹם לְעַבֵּד הוּא נָח, אוֹ אֶפְלוֹ לוֹמֵד תּוֹרָה וְעוֹשֶׂה מִצְוֹת עַל חֶשְׁבוֹן הָעֲבוּדָה שָׁלוּ, הוּא לֹא צִדִיק, הוּא גִזְלָן, וְעַל גִּזְל חוֹזְרִים בְּגִלְגוּל כְּדִי לְהַשִּׁיב אֶת הַגִּזְלָה (עֵינִן סֵפֶר דֶּרֶךְ אֱמוּנָה לְרַבֵּי יַעֲקֹב דְּוִיִּק הַכֹּהֵן חֶלֶק א אוֹת פ סִימָן כו).

צְרוֹת הָעֵינִן, קִמְצָנוֹת - גַּם כֵּן נוֹבַעַת מֵאוֹתוֹ שֶׁרַשׁ מִחֲשָׁבָה, שֶׁהַכֹּל מִגִיעַ לִי, וְלָכֵן אָמְרוּ חַז"ל (אֲבוֹת פֶּרֶק ה מִשְׁנָה י) הָאוֹמֵר מֵה שֶׁשְׁלִי שְׁלִי וּמֵה שֶׁשְׁלָךְ שְׁלִי - רָשָׁע.

פְּרִשְׁת תְּזַרִיעַ

וְכִמָּה הַקְפִּידוּ חַז"ל עַל הַגְּאוּה אֲפֵלוּ עַל צְדִיקִים שֵׁישׁ לָהֶם בְּמָה לְהַתְגַּאוֹת, וְאָמְרוּ בְּגִמְרָא (פְּסָחִים דָּף סו עֲמוּד ב) שֶׁחֲכָם בַּתּוֹרָה שֵׁישׁ בּו גְּאוּה, הַחֲכָמָה מִסְתַּלְקֶת מִמֶּנּוּ. וְעוֹד אָמְרוּ (סֵפֶה דָּף כֹּט עֲמוּד ב) שֶׁאֶחָד מֵאַרְבָּעָה דְבָרִים הַגּוֹרְמִים לְאָדָם לְהִפְסִיד אֶת כֶּסֶפוֹ, זֶה הַגְּאוּה. וּבְמַעֲשָׂיו הוּא מְבִיא כַּעַס לְעוֹלָם (תַּעֲנִית דָּף ח עֲמוּד א). וְזֶה מְדָה כְּנֶגֶד מְדָה, כִּי הַגְּאוּתָן הוּא בְּהִכָּרַח גַּם כַּעֲסָן, וְהוּא כּוֹעֵס וְעֵצְבָנִי עַל כָּלָם, שֶׁלֹּא שׁוֹמְעִים בְּקוּלוֹ, שֶׁלֹּא מְכַבְּדִים אוֹתוֹ מִסְפִּיק, וְעוֹד הַבָּלִים. וְעַל הַכַּעַס אָמְרוּ (זֹהַר פְּרִשְׁת בְּרֵאשִׁית דָּף כז עֲמוּד ב) שֶׁכָּל הַכוֹעֵס כְּאֵלוֹ עוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה. וְגַם הַגְּאוּתָן נִחְשָׁב כְּעוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה (סוֹטָה דָּף ד עֲמוּד ב).

עֲבוּדָה עֲצֻמִית

וְלִכֵּן חָשׁוּב מְאֹד לְעֵבֵד עַל הַמְּדָה הַזֹּאת שֶׁלֹּא תִהְיֶה לָנוּ גְּאוּה, אֵין שׁוּם דְּבָר מִמֶּנּוּ, הַכֹּל מֵהַקֵּב"ה, אֵין עוֹד מְלַבְּדוֹ (דְּבָרִים ד, לה), שׁוּם דְּבָר לֹא בִיָּדִים שְׁלָנוּ, הַכֹּל מֵאֵה אָחוּז נְטוּ ה', הוּא רַק נוֹתֵן לָנוּ אֶת הַהֲרַגְשָׁה שֶׁאַנְחֵנוּ עוֹשִׂים, אָדָם הוֹלֵךְ לְעֵבֵד הוּא מְרַגֵּשׁ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה מְשֵׁהוּ, וְהוּא הַצְּלִיחַ, וְהוּא הִבִּיא מִשְׁכָּרְת, וּבְאַמֶּת זֶה לֹא הוּא - זֶה הוּא הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ, שֶׁמִּתְנַהֵג אֶתְנוּ כְּמוֹ שֶׁאַנְחֵנוּ מִתְנַהֵגִים עִם הַתִּינוּק שֶׁמִּתְחִיל לְזַחַל, וְהוּא לֹא יָכוֹל לְלַכֵּת עַל הַהֲתַחֲלָה אֲזִי אֶתְהָ מְרִים אוֹתוֹ וְנוֹתֵן לוֹ לְהִזִּיז אֶת הַרְגְּלִים, כִּכְהָ נוֹתְנִים לוֹ אֶת הַהֲרַגְשָׁה כְּאֵלוֹ הוּא הוֹלֵךְ, זֶה מֵה שֶׁהַקֵּב"ה יִשְׁתַּבַּח שְׁמוֹ עוֹשֶׂה לָנוּ, הוּא נוֹתֵן לָנוּ אֶת הַהֲרַגְשָׁה שֶׁאַנְחֵנוּ עוֹשִׂים מְשֵׁהוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה אֲבָל בְּאַמֶּת אֲנַחְנוּ לֹא עוֹשִׂים כְּלוּם, הַדְּבָר הַיְחִיד שֶׁבִיָּדִים שְׁלָנוּ זֶה הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת וְהִירָאָת שְׁמִים, הַכֹּל בִּיָּדֵי שְׁמִים חוּץ מִירָאָת שְׁמִים (בְּרִכּוֹת דָּף לג ע"ב). חוּץ מִזֶּה? שׁוּם דְּבָר לֹא בִיָּדִים שְׁלָנוּ!!!

אֵיךְ לְתַקֵּן אֶת מִדַּת הַכַּעַס

וּבְאַמֶּת אַחַת הַשְּׁאֵלוֹת הַבוֹעֲרוֹת בִּיּוֹתֵר לָמִי שְׁרוּצָה לְהִתְחַזֵּק הִיא אֵיךְ

פְּרִשְׁת תְּזַרִיעַ

מתקנים את מדת הכעס?

הַדְּבַר הָרֵאשׁוֹן שֶׁאָדָם צָרִיךְ לַדַּעַת, שֶׁהוּא נֶכֶר בְּכַעְסוֹ (ערוּבִין דָּף סה עמוד ב). הַרְבֵּה אֲנָשִׁים אוֹמְרִים: כְּשֶׁאֲנִי כּוֹעֵס אֲנִי לֹא אֲנִי, וְזוֹ הַטְּעוּת הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁלָּהֶם. דּוֹקָא כְּשֶׁאַתָּה כּוֹעֵס אֶתָּה זֶה אֶתָּה, הָאָדָם נֶכֶר וְנִבְדָּק מֵהוּ לְפִי הָעֲצָבִים שְׁלוֹ, הַשְּׁלִיטָה שְׁלוֹ, מֵה מְרַגֵּז אוֹתוֹ, וְתוֹךְ כִּמְה זְמַן הוּא נִרְגָּע, וְכִשְׁאָדָם יְבִין אֶת זֶה, הוּא יִתְחִיל לְהִכִּיר מִי הוּא בְּאֻמַּת, וְזֶה יִגְרֵם לוֹ בּוֹשָׁה עֲצָמִית גְּדוּלָה, שֶׁהוּא בְּדַרְגָּה שְׁפֵלָה כְּזוֹ.

הַדְּבַר הַשֵּׁנִי, לְמוֹד תּוֹרָה וּמוֹסָר. אִם הָאָדָם לֹא יִלְמַד מוֹסָר כָּל יוֹם הוּא יִשְׁאָר חַיָּה רְעָה, הֵרִי הָאָדָם נוֹלַד עִם טְבָעִים בְּהַמַּיִם "עֵיר פְּרָא אָדָם יִנְלַד" (אִיּוֹב י"א, יב), וּבְכַחוֹת הַרוּחָנִיִּים שֶׁבּוֹ, וּבְצָלָם אֱלֹקִים שֶׁבּוֹ (בְּרֵאשִׁית ט, ו), הוּא צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם, וְאֵת זֶה רַק עַל יְדֵי לְמוֹד תּוֹרָה וּמוֹסָר הוּא יִכּוֹל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַז"ל (סְפָה דָף נב עמוד ב) אִם פָּגַע בְּךָ מִנּוּל זֶה - הֵיִצֵּר הָרָע - מְשַׁכְּהוּ לְבֵית הַמְדַרְשׁ, אִם אָבֵן הוּא נִמּוּחַ וְאִם בְּרִזָּל הוּא מִתְפּוֹצֵץ.

הַדְּבַר הַשְּׁלִישִׁי: הַנְּהֻגוֹת טוֹבוֹת שֶׁהָאָדָם יִרְגִּיל לַעֲצֹמוֹ, וְכִמוֹ שֶׁאָמַר הַרְמֵב"ן לְבָנוּ בְּאַגְרַת הַמְּפָרְסָמֶת שְׁלוֹ "שְׁמַע בְּנֵי מוֹסָר אָבִיךָ וְאֵל תִּטְשׁ תּוֹרַת אִמְךָ, תִּתְנַהֵג תְּמִיד לְדַבֵּר כָּל דְּבָרֶיךָ בְּנִחַת לְכָל אָדָם וּבְכָל עֵת וּבְזֶה תִּנְצַל מִן הַכַּעַס שֶׁהִיא מְדָה רְעָה לְהַחֲטִיא בְּנֵי אָדָם". אָדָם שֶׁלֹּא שׁוֹלֵט בְּכַעַס שְׁלוֹ זֹהוּ הַמְדָּה הַכִּי גְרוּעָה מִכָּל הַמְדוֹת, הַגְּמָרָא (נְדָרִים דָּף כב עמוד א) אוֹמֵרֶת שֶׁאָדָם שְׁכּוֹעֵס מִיָּנִי גִיהֵנָם שׁוֹלְטִים בּוֹ.

רַק בְּדַרְכֵים הָאֵלוֹ הָאָדָם יִצְלִיחַ לַעֲקֹר מֵהַשְּׂרֵשׁ אֶת הַמְדָּה הָרְעָה הַזֹּו. אֶת הַדְּרִיךְ הַזֹּו רַב הָעוֹלָם לֹא מְכִירִים, וְלִכֵּן הֵם הוֹלְכִים לְכָל מִיָּנִי קוֹרְסִים שֶׁל שְׁלִיטָה עֲצָמִית, וְקוֹרְאִים סְפָרִים וְהוֹלְכִים לְפָסִיכוֹלוֹגִים, וְזֶה מִחֲזִיק קֶצֶת זְמַן, עַד שֶׁמִּשְׁהוּ בְּאֻמַּת הַרְגִּיז אוֹתוֹ, וְאֵז הוּא שׁוֹכַח מֵהַכָּל. וְהַשְּׁטוּת שֶׁלָּהֶם זֶה לְהַדְחִיק אֶת הַכַּעַס, לֹא לְפָתֹר אוֹתוֹ מֵהַשְּׂרֵשׁ, וְזֶה

פְּרִשְׁת תְּזַרְיעַ

גורם שהכעס מצטבר בתוכו, ואחרי כמה זמן הוא מתפוצץ בקול רעש גדול. אבל כשאדם עובד על עצמו בדרך התורה והמוסר, והוא מבין שהשרש של הכעס שלו זו הגאווה, ובלמוד המוסר הוא מסלק את המדה הזו, הוא פותר את הבעיה מהשרש.

בְּמָה אַתָּה מִתְגַּאֵה?

ובאמת במה יש לאדם להתגאות? אם בעשר - הקב"ה מוריש ומעשיר, יום אחד אתה יכול להיות עשיר ולמחרת אתה יכול להיות עני, אני יודע את זה מנסיון בעצמי, עשיתי מליוני דולרים בחיים שלי, והשם לקח את המליונים שלו (עשינו על זה סרט מדהים שחזק מאות ואלפים ברחבי העולם). ומספרים שהיה אחד שהיה חבר של כלם ופתאום התעשר, ומאז הוא נתק קשר ולא רצה לעזור לאף אחד, הרב שלו קרא לו ואמר לו, תסתכל בחלון, מה אתה רואה? הוא ענה לו: אנשים שהולכים, והנה עני שבא לאסוף כסף.

ועכשו תסתכל במראה, מה אתה רואה? את עצמי!

אמר לו הרב: זו זכוכית וזו זכוכית, רק ההבדל שעל המראה יש צפוי 'כסף' ולכן אתה רואה רק את עצמך! אם זה מה שמפריע לך לראות את הסובבים, הקב"ה יוריד ממך את ה'צפוי כסף' שלך.

ובאמת גם עשיר יכול להיות ענו. מספר על אחד מראשי שושלת רוטשילד שהיה אדם צדיק ששומר תורה ומצוות, והיה מפלג במעשי החסד שלו, והיתה לו הנהגה קבועה: כל יום הוא נעלם לשעתים. באחת הפעמים עקבו אחריו, וראו שהוא יוצא מחוץ לעיר ומגיע ליד קבר ואומר לעצמו: "אין לך במה להתגאות, כאן יהיה הסוף שלך כמו כל אדם!", וזה היה גורם לו לא לשכח את מאמר הכתוב "לי הכסף ולי הזהב נאם ה'" (חגי ב, ח), ושהוא רק השליח. שזו אחת מהעצות של

פְּרִשְׁת תְּזַרִיעַ

חז"ל (ברכות דף ה עמוד א), שאם מתגבר על האדם יצר הרע יזכיר לו יום המיתה.

ואם ביפּי האדם מתגאה - הקב"ה יכול לקחת לו את היפּי תוך רגע, תאנה קלה חס ושלוּם והלך לו כל היפּי. ואם הוא חכם - הקב"ה יכול לקחת לו את החכמה, תא קטן במח שנסתם או זו, והאדם עם כל החכמה שלו נהפך לגרוטאה.

וככל שהאדם לומד את התורה והמוסר, הוא מבין כמה חסדי השם עליו שהוא בכלל משאיר אותו בחיים, כי הגאונה העצמית גורמת לאדם לחשב כל הזמן שהוא הכי טוב והכי בסדר, והוא צדיק העולם. אפלו היטלר ימח שמו וזכרו חשב שהוא טוב, ושהוא עושה טובה לעולם שהוא מאבד את היהודים. גם המן הרשע חשב ככה, כלם חושבים ככה! ואנחנו למרות שאנחנו ברוך השם לא רשעים כמוהם, אבל גם אנחנו טועים.

הפּרת החטא

והצעד הראשון בכל תקון המדות זה לדעת שחטאנו ואנחנו לא בסדר. הנביא ירמיה אומר בשם השם לעם ישראל שחטאו בזמן בית המקדש הראשון "הנני נשפט אותך על אמרך לא חטאתי" (ירמיה ב, לה). הנביא ירמיה אומר לעם ישראל: הענש שיבא עליכם והמשפט שאשפט אתכם, זה לא רק על עצם העברות, אלא גם ובעקור על זה שאתם אומרים שלא חטאתם, כל אחד מחזיק מעצמו צדיק. וכשהוא מקבל יסורים הוא שואל למה זה מגיע ליי למה לא? אתה שומר שבת? שומר את הברית? לומד תורה? הפלא הוא איך עד היום לא קבלת ענשים. כשאדם חולה ולא מודה במחלה הוא לעולם לא ירצה לקבל טפול. והבנת המחלה היא כבר חצי מהישועה!